

ФАКУЛТЕТ ЗА ЗЕМЈОДЕЛСКИ НАУКИ И ХРАНА - СКОПЈЕ

Предмет: Аграрна политика; 3+2+2; 6 (шест) кредити

МЕРКИ НА ЗЕМЈОДЕЛСКАТА ПОЛИТИКА

***-Економски мерки. Мерки за регулирање на
имотните односи на земјоделското земјиште.
Општи и административни мерки на
земјоделската политика-***

Проф. д-р Драги Димитриевски

Мотивација

- ▶ ***Мерки на на земјоделската политика***
 - ▶ ***Економски мерки***
 - ▶ Политика на цени
 - ▶ Мерки на фискална политика
 - ▶ Мерки на инвестициона и кредитна политика
 - ▶ Мерки за управување со ризик – осигурување
 - ▶ Мерки за директна буџетска поддршка
 - ▶ ***Мерки за регулирање на имотните односи на земјоделското земјиште.***
 - ▶ Комасација
 - ▶ Арондација
 - ▶ Консолидација
 - ▶ ***Општи и административни мерки на земјоделската политика***
-



Мерки и инструменти на земјоделската политика

- ▶ *Со мерките и инструментите на аграрната политика, носителите на одлучување ги извршуваат донесените цели на аграрната политика*
- ▶ *Земјоделството е стопанска област со најголем број и разноврстни мерки и инструменти.*
- ▶ *Поделба на мерките според нивното потекло и влијание:*
 - ▶ Економски мерки.
 - ▶ Мерки за регулирање на имотните односи на земјоделското земјиште.
 - ▶ Општи и административни мерки на земјоделската политика.



Економски мерки

- ▶ *Политика на цени*
- ▶ *Мерки на фискална политика*
- ▶ *Мерки на инвестициона и кредитна политика*
- ▶ *Мерки за управување со ризик – осигурување*
- ▶ *Мерки за директна буџетска поддршка*



Економски мерки – ПОЛИТИКА НА ЦЕНИ

- ▶ **Во слободниот, нерегулиран пазар, пазарните сили воспоставуваат рамнотежа на цената и разменуваните количини**
 - ▶ Цената е резултат на пазарните сили (понудата и побарувачката)
 - ▶ **Земјоделството - пазар на потполна конкуренција;**
 - ▶ Голем број производители/понудувачи со слаба пазарна моќ
 - ▶ **Причини за постоење на Политика на цени во земјоделството:**
 - ▶ Нарушување на пазарот (сезонски осцилации во приносите)
 - ▶ Заостанување на развојот на земјоделството во однос на останатите стопански области
 - ▶ Неправедна распределба на доходот во општеството.
 - ▶ Неконкурентност во споредба со производителите во странство.
 - ▶ Обезбедување на доходот на земјоделските производители
-

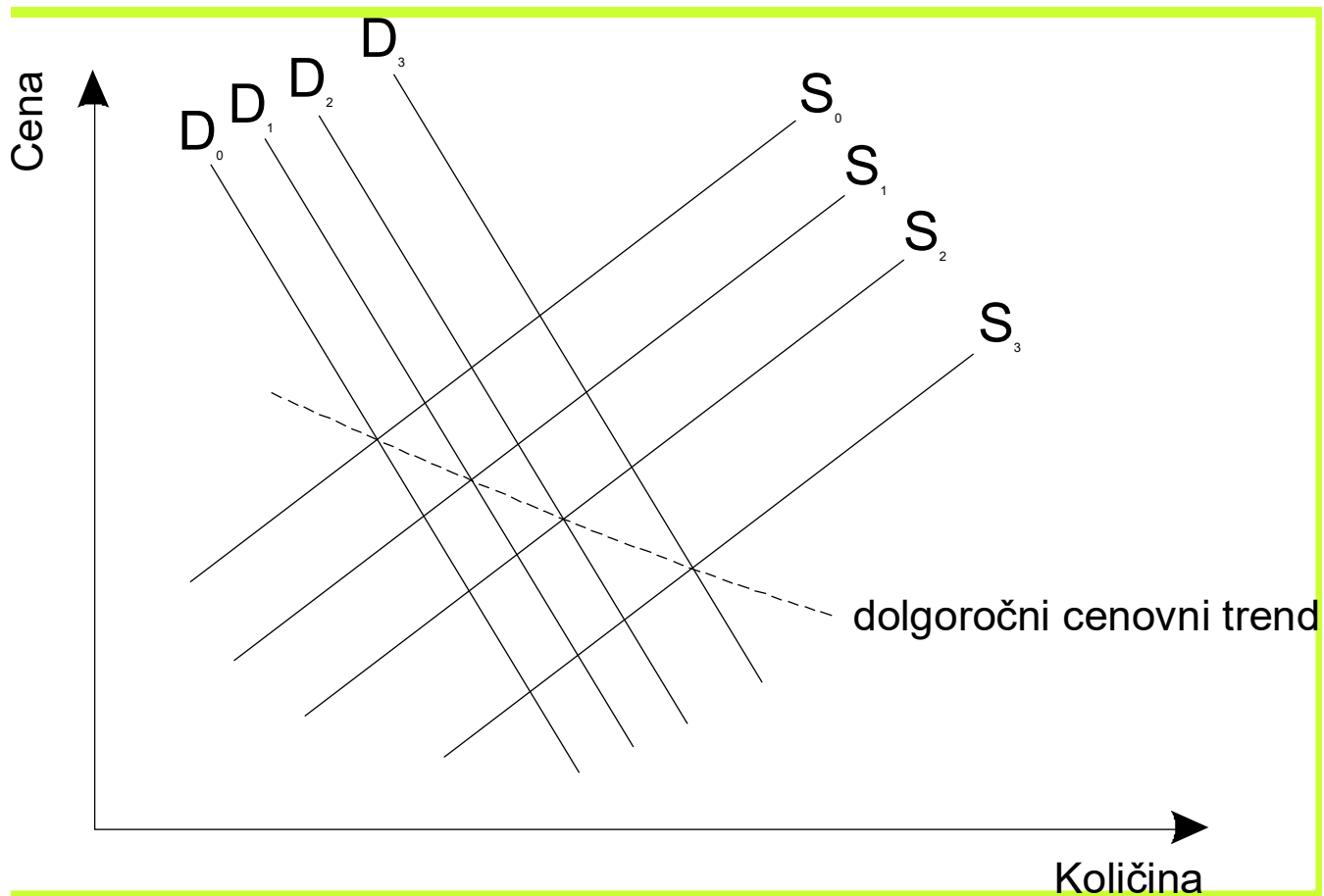


Економски мерки – ПОЛИТИКА НА ЦЕНИ

- ▶ **Причина за проблемот на доходот:**
 - ▶ **негативното движење на цените на долг рок и**
 - ▶ **немобилност на производните фактори**
- ▶ **Негативно движење на цените на долг рок:**
 - ▶ Бреме на техничкиот напредок (растечка понуда);
 - ▶ Енгелови закони (стагнирачко побарување);
 - ▶ Резултат на односите помеѓу S/D е паѓање на цените;
 - ▶ Целиот 20 век со повремени пораста на цените (последен пат 2008);



Долгорочен ценовен тренд во земјоделството



Економски мерки – ПОЛИТИКА НА ЦЕНИ

- ▶ ***Цените како мерка на економската (земјоделската) политика – појава***
 - ▶ Добиваат на значење после големата светска економска криза 1929-1932 година;
 - ▶ Во земјоделството ценовните интервенции се појавуваат кон крајот на 19-ти век (во Европа по влезот на големи количества евтино американско жито);
 - ▶ ***Мерки на политиката на цени:***
 - ▶ Гарантирани цени;
 - ▶ Минимални цени;
 - ▶ Субвенционирани цени;
 - ▶ Слободни цени ...
 - ▶ ***Останати мерки во политиката на цени:***
 - ▶ Паритети на цени: интерни и екстерни;
 - ▶ Регреси;
 - ▶ Премии;
-



Економски мерки – Мерки на фискалната политика

▶ ***Мерки на фискалната политика:***

- ▶ Даноци, јавни расходи, буџет, јавен долг;

▶ ***Данокот - најстара економска мерка на земјоделската политика***

- ▶ Се појавува со првите облици на организирање на луѓето;
- ▶ Земјоделството – најстара стопанска област – даноците од земјоделство главни во формирање на буџетот – првобитна акумулација;

▶ ***Даночен систем:***

- ▶ Збир на сите даноци воведени во една држава, меѓусебно поврзани во една целина со која се спроведуваат целите на фискалната политика



Економски мерки – Мерки на фискална и даночна политика

▶ **Видови на даноци:**

- ▶ Непосредни:
 - ▶ според катастарски приход;
 - ▶ данок на имот;
- ▶ Посредни: зафаќања од доходот на други начини (ДДВ, разни давачки во вид на такси и друг вид фискални зафаќања).

▶ **Стапка на одданочување**

- ▶ Пропорционална – еднаква за сите без разлика на висината на даночната основа (доход, вредност на имот);
- ▶ Прогресивна – со зголемување на даначната основа се зголемува даночната стапка;



Економски мерки – Мерки на фискална и даночна политика

- ▶ ***Значење на даноците во земјоделската политика***
 - ▶ На почетокот исклучиво фискален карактер;
 - ▶ Денес со политичко и економско значење;
 - ▶ Политичко: влијае на социјалните аспекти на руралното население, искористување на земјиштето и останатите ресурси;
 - ▶ Економско: го насочува развојот на земјоделството во целина, како и поедините гранки;



Економски мерки - Мерки на инвестициона и кредитна политика

► **Инвестициона политика:**

- Економски и административни мерки со кои државата, односно нејзините органи ги насочуваат инвестициите заради остварување на економски, социјални и политички цели кои се поставуваат во одреден степен од развојот на државата.
- Инвестициите се основен фактор на стопанскиот развој;
- Инвестициите се остваруваат со:
 - сопствени средства (самофинансирање);
 - позајмени средства (кредитирање);



Економски мерки - Мерки на инвестициона и кредитна политика

▶ ***Земјоделството во инвестиционата и кредитна политика:***

- ▶ Ниско ниво на самофинансирање (специфичности на земјоделското производство);
- ▶ Значење на кредитната политика и системи на кредитирање:
 - ▶ Банките во системот на кредитирање;
 - ▶ Фондовски систем на кредитирање;
 - ▶ Буџетски систем на кредитирање;
- ▶ Инвестиционен кредит;
- ▶ Кредитирање на тековно производство;
- ▶ Услови за кредитирање:
 - ▶ Субвенционирање на каматна стапка.



Економски мерки - Мерки за управување со ризик – осигурување

- ▶ ***Земјоделството – високо ризичен бизнис***
- ▶ ***Осигурување:***
 - ▶ Економска дејност која по пат на здружување на голем број лица (поединци, компании, институции), изложени на ризик, со средства кои ги уплаќаат обезбедуваат надомест на штетите на оние кои ќе им се случат.
 - ▶ Осигурувањето се извршува со уплата на сума за осигурување од страна на осигуреникот:
 - ▶ Премија;
 - ▶ Полиса;
 - ▶ Осигурување се врши на:
 - ▶ Основни средства, производство во тек, кредит, стока во транспорт, ...



Економски мерки - Мерки за директна буџетска поддршка

▶ **Буџетски поддршки**

- ▶ Непосредни плаќања
 - ▶ Буџетски поддршки, кои непосредно влијаат на доходот и посредно влијаат на пазарите
- ▶ Посредни буџетски поддршки:
 - ▶ Посредно го поддржуваат доходот и не влијаат на делувањето на пазарите



Мерки за регулирање на имотните односи на земјоделското земјиште

▶ **Земјишна политика:**

- ▶ Дел од земјоделската политика со која се менуваат и уредуваат имотните односи и поседовната структура на земјоделското земјиште.

▶ **Мерки на земјишната политика:**

- ▶ **Аграрна реформа:** една од најстарите мерки на земјишната политика со која се менуваат постоечките и се воспоставуваат нови поседовни односи и се одредува правото на сопственост над земјиштето со што се влијае на поседовната структура во земјоделството.
- ▶ Први обиди на аграрна реформа се наоѓаат во Стариот Рим (Тиберије и Гај Грах), распределба на земјата над поставениот максимум од патрициите кон слободните граѓани.



Мерки за регулирање на имотните односи на земјоделското земјиште

▶ **Мерки на земјишната политика:**

- ▶ **Комасација:** мерка за уредување на земјоделското земјиште со промена на земјишната структура и сопственост;
 - ▶ Консолидација: Групирање и окрупнување на земјоделското земјиште во насока на создавање на поголеми земјишни парцели со поправилна форма.
- ▶ **Арондација:** уредување на земјишната територија со неменување на сопственичката структура во насока на заедничко производство;
- ▶ Аграрен максимум;
- ▶ Аграрен минимум;



Општи и административни мерки

▶ **Општи услуги за земјоделството:**

- ▶ Надоместоци за услугите, кои земјоделството не може да ги покрие во целост (образование, научно-истражувачка работа, советодавни услуги ...);

▶ **Државно-административни мерки:**

- ▶ Мерки на заштита и контрола;
- ▶ Мерки за повластување;
- ▶ Мерки на принуда;

